

Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική
Ιστορία
18^{ος} – 20^{ος} αιώνας
Μάθημα 4α

Χειμερινό Εξάμηνο

Παιδαγωγική Σχολή Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Κουσερή Γεωργία

Στο μάθημα αυτό θα ασχοληθούμε με:

- Τους Έλληνες της Διασποράς
- Τον Ευρωπαϊκό και Νεοελληνικό Διαφωτισμό. Την ταυτότητα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού (χώροι προέλευσης και βασικοί εκπρόσωποι).
- Το ευρύτερο Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο ιστορικό πλαίσιο (Αμερικανική Επανάσταση - Γαλλική Επανάσταση).
- Τα εθνική και φιλελεύθερα κινήματα στην Ευρώπη

Οι Έλληνες της διασποράς

Οι Έλληνες που έφυγαν από την Ελλάδα και εγκαταστάθηκαν στο εξωτερικό ονομάστηκαν Έλληνες της διασποράς.

- Κύριος λόγος η φυγή εξαιτίας τουρκικών κατακτήσεων
- Μόνιμες και προσωρινές μετακινήσεις.
- Μετά το 1453 : Μετακίνηση προς δυτική Ευρώπη και κυρίως Ιταλία (Βενετία)

Μετά το 1453 : Μετακίνηση προς δυτική Ευρώπη και κυρίως Ιταλία (Βενετία)

Χρόνος διαμονής

- Προσωρινή διαμονή,

Αιτία η συλλογή χρημάτων κυρίως μέσω:

1.Εράνου για απελευθέρωση σκλαβωμένων συγγενών και φίλων.

2.«Συγχωροχάρτι»

- Μόνιμη διαμονή

1. Ευκατάστατες προσωπικότητες

2. Απλοί μετανάστες, άσκηση επαγγελμάτων όπως: διδαχή της ελληνικής γλώσσας, μουσική, κατασκευή χρυσού σύρματος, ιατρική.

17^{ος} - 19^{ος} αιώνας

- Από τη Σόφια προς : Βελιγράδι, Βουδαπέστη και σημερινή Ρουμανία
- Κυρίως έμποροι μετανάστες
- 1636 έγκριση συγκρότησης ελληνικού συνεταιρισμού στο Σιμπίου, 1778 ένωση με παρόμοιο συνεταιρισμό στο Μπράσοβ
- Συνεταιρισμός Σιμπίου: μεγάλο ποσοστό Ελλήνων εργαζόμενων, συμμετοχή γυναικών, χονδρική πώληση, καθορισμένοι τρόποι συμπεριφοράς, φοροσυλλεκτικός χαρακτήρας

Ευρωπαϊκός και Ελληνικός Διαφωτισμός

Ευρωπαϊκός Διαφωτισμός

«Ο Διαφωτισμός στηρίχτηκε στην ελπίδα της απαλλαγής της ανθρώπινης σκέψης από το σκότος της πλάνης, της άγνοιας και της προκατάληψης. Οι πηγές του ήταν η Καρτεσιανή ριζική αμφιβολία απέναντι στις καθιερωμένες αυθεντίες, καθώς και ο αδυσώπητος πόλεμος που είχαν κηρύξει ο Hobbes και ο Spinoza εναντίον της δεισιδαιμονίας που εξευτέλιζε το ανθρώπινο πνεύμα.

Ο δρόμος προς τον Διαφωτισμό άνοιξε με τον γενναίο προβληματισμό γύρω από τη φύση, τις πηγές και τα όρια της γνώσης, που είχε εισαγάγει ο John Locke στο έργο του *Δοκίμιο για την ανθρώπινη νόηση*. Καθορίζοντας τις γνωστικές δυνατότητες του ανθρώπινου πνεύματος και καταστρέφοντας έτσι τα θεμέλια της πλάνης, ο Locke δίκαια μπορεί να θεωρηθεί ως ο «πατέρας του Διαφωτισμού». Η σκέψη του στάθηκε η αφετηρία του επίμοχθου ταξιδιού του Διαφωτισμού, που έφτασε στην κορύφωσή του με τη διατύπωση του πιο χαρακτηριστικού του αιτήματος με την προτροπή του Kant: *sapere aude*, «τόλμα να γνωρίζεις». [...]»

- Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Οι πολιτικές και κοινωνικές ιδέες*, μτφ. Στέλλα Νικολούδη, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2000 (3η έκδ.), 13-14.

Ανακτήθηκε από την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα

http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/literature_history/search.html?details=106

Τα πιο βασικά χαρακτηριστικά του Διαφωτισμού

- Ανεξιθρησκεία
- Πρόοδος στις φυσικές επιστήμες
- Προώθηση της παιδείας και της μάθησης
- Ατομική Ελευθερία
- Οικονομική ελευθερία
- Ελευθερία λόγου
- Ισότητα όλων των κοινωνικών τάξεων
- Ισονομία
- Δημοκρατία
- Καθιέρωση της σοφίας και της εξυπνάδας ως αρετές
- Πολιτική ισότητα

ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ

Ευρωπαϊκός και Ελληνικός Διαφωτισμός

Ευρωπαίοι διαφωτιστές:

- Ντενί Ντιντερό
- Εμμανουήλ Κάντ
- Βολταίρος
- Μοντεσκιέ
- Ζαν Ζακ Ρουσσώ
- Τόμας Χομπς
- Τζων Λόκ

Έλληνες διαφωτιστές:

- Αδαμάντιος Κοραής
- Άνθιμος Γαζής
- Ρήγας Φεραίος
- Ευγένιος Βούλγαρης
- Δημήτρης Καταρτζής – Φωτιάδης
- Γρηγόριος Κωνσταντάς

- «Το κεντρικό μήνυμα του Διαφωτισμού είναι μια λέξη: Δικαιώματα που κατά τη Γαλλική Επανάσταση εξειδικεύτηκε σε «Ελευθερία», «Ισότητα», «Αδελφοσύνη». Ήταν το νόημα και το περιεχόμενο της νέας κοινωνίας, της αστικής που είχε ήδη αναλάβει να οργανώσει τον νέο κόσμο με κέντρο την κοινωνία: από την απελευθέρωση του ατόμου της Αναγέννησης στην απελευθέρωση του κοινωνικού υποκειμένου του Διαφωτισμού.

(Κρεμμύδας Β. Η Ελληνική Επανάσταση του 1821. Τεκμήρια, αναψηλαφήσεις, ερμηνείες, σελ. 31)

Ο ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Στην Ελλάδα ο διαφωτισμός κράτησε από τα μέσα του 18ου αιώνα ως τις αρχές του 19ου αιώνα.
- Ο Νεοελληνικός διαφωτισμός διαφέρει από τον ευρωπαϊκό καθώς είχε σκοπό την εθνική αφύπνιση για αυτό απευθυνόταν σε υπόδουλους με στόχο την επανάσταση όπως και έγινε τελικά το 1821.
- Κάποιες ιδεολογίες περί προόδου του ευρωπαϊκού διαφωτισμού ενσωματώθηκαν στον ελληνικό διαφωτισμό.
- Εκδόθηκαν και μεταφράστηκαν πολλά βιβλία τα οποία υποστήριζαν τον διαφωτισμό και τα αιτήματα του.
- Ενισχύθηκε η παιδεία και η απόκτηση επιστημονικών γνώσεων.

ΓΙΑΤΙ Ο ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ ΔΕΝ ΡΙΖΩΣΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Δημιουργήθηκε κυρίως κατά μίμηση ευρωπαϊκών προτύπων όπως της Γαλλίας (Γαλλική επανάσταση)
- Υπήρχε πρόβλημα με την ελληνική γλώσσα καθώς προτιμούσαν την αρχαία γλώσσα
- Αντιστάθηκε η ορθόδοξη εκκλησία καθώς και ο σουλτάνος
- Ο διαφωτισμός στην Ελλάδα δεν ρίζωσε εξαιτίας της εκκλησίας και της μη ένταξης στην αναγέννηση
- Ο διαφωτισμός θεωρήθηκε από πολλούς ως η ιδεολογία του διαβόλου καθώς κατά την γνώμη τους υποστήριζε την αθεΐα (ανεξιθρησκεία). Ακόμη θεωρούσαν ότι ο διαφωτισμός είχε στόχο την αλλαγή της παράδοσης που είχαν οι Έλληνες

Νεοελληνικός Διαφωτισμός

“Η εξέλιξη του Διαφωτισμού στον ελληνικό πνευματικό χώρο θα μπορούσε να διακριθεί σε τρεις περιόδους, που αντιστοιχούν με τρεις περιόδους της γαλλικής παιδείας και εκφράζουν, συμβατικά πάντα αλλά καλά, και την σχέση ανάμεσα στα δύο κινήματα και την χρονική απόκλιση που τα χωρίζει. Πρώτη, προδρομική περίοδος του ελληνικού Διαφωτισμού είναι εκείνη που εκδηλώνεται με την προβολή του ονόματος του Βολταίρου. [...] Στην επόμενη περίοδο ισχυρή επίδραση άσκησε στον ελληνικό χώρο η Γαλλική Εγκυκλοπαίδεια, όπως φαίνεται σε χαρακτηριστικά ελληνικά έργα [...] Ένα από τους εκπροσώπους ο Ρήγας Βελεστινλής. [...] Τέλος, η τρίτη περίοδος του ελληνικού Διαφωτισμού θα είχε στενή σχέση με την κίνηση των Ιδεολόγων: της ομάδας, δηλαδή, των διανοουμένων οι οποίοι, σταθερά προσηλωμένοι στις αρχές της ελευθερίας και της ισότητας που λαμπρύνουν την θεωρία της Γαλλικής Επανάστασης, αποδοκιμάζουν τη βιαιότητα της εφαρμογής των αρχών αυτών και κρατήθηκαν για τούτο μακριά από την πολιτική δράση στα χρόνια της Επανάστασης και του Ναπολέοντα. Του πνεύματος αυτού, γενναίου στη θεωρία αλλά συγκρατημένου για ό,τι αποβλέπει στην πράξη, χαρακτηριστικός εκπρόσωπος στον ελληνικό κόσμο είναι ο Αδαμάντιος Κοραής του οποίου η μακρά δράση υπερβαίνει τα ειδικά πλαίσια του ελληνικού Διαφωτισμού.”

Κ.Θ Δημαράς, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός*, Ερμής, Αθήνα 2009 (10η έκδ.), 1 & 10-12.
Ανακτήθηκε από την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα

http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/literature_history/search.html?details=106

Δύο ομάδες Ελλήνων εκπροσώπων του Νεοελληνικού Διαφωτισμού

1. Παιδαγωγοί

- Δημήτριος Βούλγαρης
- Ιώσηπος Μοισιόδακας
- Αθανάσιος Ψαλίδας

2. Επαναστάτες

Ρήγας Φεραίος (Φυσικής Απάνθισμα, Χάρτα της Ελλάδος, Θούριος)

Αδαμάντιος Κοραής

ΕΥΓΕΝΙΟΣ
ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ
ΚΟΡΑΗΣ

ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ

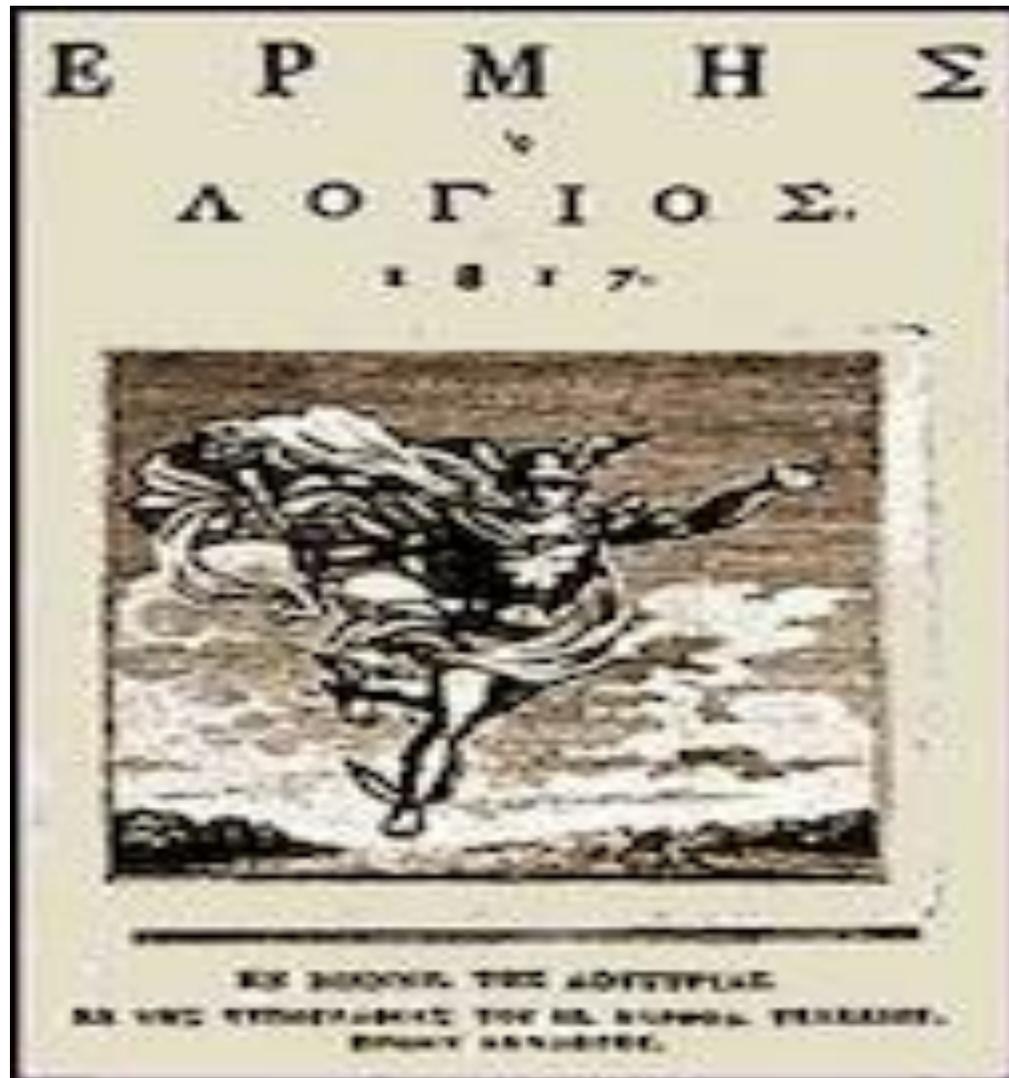
ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ

- Αδαμάντιος Κοραής: Συνέβαλλε στην πολιτική και την παιδεία για αυτό και θεωρείται ένας από τους πιο κορυφαίους φιλόλογους.
- Δημήτρης Καταρτζής-Φωτιάδης: Ενδιαφερόταν για την διατήρηση της Ελληνικής γλώσσας αλλά και για την διάδοση της παιδείας και της εκπαίδευσης στην Ελλάδα.
- Ευγένιος Βούλγαρης: Ήταν μεταφραστής του Βολταίρου και βοήθησε στην διάδοση του νεοελληνικού διαφωτισμού
- Ρήγας Φεραίος: Ήταν Έλληνας συγγραφέας και πολίτικος, υποστήριξε σε μεγάλο βαθμό την αναγέννηση.

ΚΕΙΜΕΝΑ

- Ο ανώνυμος του 1789
- Η ελληνική νομαρχία
- Ρωσαγγλογάλλος
- Ερμής ο λόγιος
- Φιλολογική εταιρία Βουκουρεστίου

Εξώφυλλο του περιοδικού «Ερμής ο Λόγιος» (1811-1821).

“Η ιστορία του «Λόγιου Ερμή» της Βιέννης, του πρώτου και μακροβιότερου από τα ελληνικά περιοδικά των προεπαναστατικών χρόνων (1811-1821), ταυτίζεται με την ιστορία του νεοελληνικού Διαφωτισμού στην ύστατη περιόδο της. Η ιδέα της ίδρυσής του κυοφορήθηκε όταν ακριβώς είχαν ωριμάσει οι περιστάσεις για να αποκτήσουν και οι Έλληνες διανοούμενοι, στην προσπάθειά τους να ευθυγραμμιστούν με τη Δύση, το δικό τους συλλογικό όργανο δημοσιότητας μέσω του οποίου θα «μετακένωναν» στην Ελλάδα τις γνώσεις, τις ανακαλύψεις και τα επιτεύγματα του ανθρώπινου νου, περιουσία ως τότε των φωτισμένων εθνών της Ευρώπης αν και θεμελιωμένη στην αρχαία ελληνική κληρονομιά, και θα κατέγραφαν τις προόδους όποιες συντελούνταν στον έσω και έξω Ελληνισμό, στον τομέα κυρίως της παιδείας, τις αξίες να προβληθούν και να ενθαρρυνθούν. Υποστηριγμένο οικονομικά από την εμπορική τάξη της διασποράς και την πολιτική εξουσία των ελληνικών παραδουνάβιων ηγεμονιών, το περιοδικό υπηρέτησε με συνέπεια τους στόχους της ομάδας των λογίων όσοι, με επικεφαλής αυτόν που είχε την πατρότητα της σύλληψής του αλλά ζούσε μακριά από τη Βιέννη, τον Αδαμάντιο Κοραή συγκρότησαν κατά καιρούς τα συντακτικά επιτελεία του «Λόγιου Ερμή» αποτελώντας τις μάχιμες δυνάμεις του κινήματος του Διαφωτισμού.”

Εμμ. Ν. Φραγκίσκος, «Εισαγωγή». *Ερμής ο Λόγιος*, τ. Α' 1811, πρόλ. Κ.Θ. Δημαράς, Εταιρεία Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου, Αθήνα 1988, σ. ια' .

Ανακτήθηκε από την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα

http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/literature_history/search.html?details=106

«Τροποποιείται, ακόμη, η κοινωνική σύνθεση του κόσμου του βιβλίου. Συγγραφείς, μεταφραστές, επιμελητές εκδόσεων προέρχονται, σε αύξουσα αναλογία, από τις τάξεις των κοσμικών ή από την ιδιότυπη μικρή ομάδα των κληρικών του Διαφωτισμού, οι οποίοι, κατά κανόνα, κατάγονται από φαναριώτικες ή εμπορικές οικογένειες και κρατούν διακριτικές αποστάσεις από τη συντεταγμένη εκκλησία και τον επίσημο λόγο της. Διαμορφώνεται ένα διαφορετικό, νέου τύπου, αναγνωστικό κοινό, το οποίο, και όταν συμπίπτει σε πολλά με το παραδοσιακό, διαφέρει από αυτό σε καίρια σημεία: τα είδη των αναγνώσεων, ο προσανατολισμός των ενδιαφερόντων και, πολύ χαρακτηριστικά, η ενεργή στήριξη των εκδοτικών δραστηριοτήτων, με διάφορους τρόπους, από τους οποίους ο εκδοτικός ευεργετισμός και η προαγορά αντιτύπων με τη μέθοδο των συνδρομών δεν είναι οι λιγότερο αποτελεσματικοί. [...]

Φίλιππος Ηλιού, «Το ελληνικό βιβλίο στα χρόνια της ακμής του νεοελληνικού Διαφωτισμού». *Ιστορίες του ελληνικού βιβλίου*, εκδ. φροντίδα Άννα Ματθαίου – Στρατής Μπουρνάζος – Πόπη Πολέμη, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2006 (2η έκδ.), 51-54.

Ανακτήθηκε από την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα

http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/literature_history/search.html?details=106

Γλωσσικό ζήτημα

«[...] Στη γλωσσική διαμάχη μπήκε ο Κοραΐς μόλις το 1805, εκθέτοντας τη θεωρία του στον πρόλογο ενός βιβλίου· και ίσχυσε η εμφάνισή του, για να πάρει αμέσως η διαμάχη μια νέα τροπή. Στις δυο μερίδες, των «δημοτικιστών» (ή «χυδαϊστών» όπως τους έλεγαν περιφρονητικά) και των «αρχαϊστών», προστίθεται τώρα ο Κοραΐς με τη «μέση οδό», και συγκεντρώνει τα πυρά και από τις δύο παρατάξεις.»

Λίνος Πολίτης, *Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας*, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1998 (9η έκδ.), 95-97 & 98-100.

Ευρύτερο Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο ιστορικό
πλαίσιο (Βιομηχανική Επανάσταση-
Αμερικανική Επανάσταση - Γαλλική
Επανάσταση)

Αμερικανική Επανάσταση (1775-1783)

Η νίκη στο Γιорκτάουν (1781). Έργο τον J. Trumbull, (18ος αι.), Νέα Υόρκη, Αίθουσα Τέχνης του Πανεπιστημίου Γέιλ.

Αίτια

- Καταπίεση (οικονομική και πολιτική) από τους Άγγλους στις 13 αποικίες της στην Αμερική
- Ανταγωνισμός Αγγλίας- Γαλλίας
- Διαφωτισμός

- Σεπτέμβριος 1783: *Συνθήκη των Βερσαλλιών*: πλήρης ανεξαρτησία των 13 αποικιών.
- 1787: Το Συντακτικό Κογκρέσο ψηφίζει το Σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών.

Η υπογραφή της Διακήρυξης της Ανεξαρτησίας, 4 Ιουλίου 1776. Έργο του J. Trumbull (18ος αιώνας), Νέα Υόρκη, Αίθουσα Τέχνης τον Πανεπιστημίου Γέιλ.

Γαλλική Επανάσταση 1789

Αίτια της Γαλλικής Επανάστασης

- Τα ιδεολογικά ρεύματα που είχαν δημιουργηθεί στο πλαίσιο του Διαφωτισμού
- Νέες οικονομικές συνθήκες που δημιουργήθηκαν λόγω της βιομηχανικής επανάστασης και φέρνουν την αστική τάξη στο προσκήνιο
- Ο άκαμptos φεουδαρχικός χαρακτήρας της Γαλλικής κοινωνίας
- Υψηλή φορολογία σε βάρος του λαού και δυσμενείς καιρικές συνθήκες (1785-1789)

Γαλλική Επανάσταση

«Οι άνθρωποι γεννιούνται και παραμένουν ελεύθεροι με ίσα δικαιώματα. Σκοπός κάθε πολιτικής ένωσης είναι η διατήρηση των φυσικών και απαράγραπτων δικαιωμάτων του ανθρώπου. Τα δικαιώματα αυτά είναι η Ελευθερία, η Ιδιοκτησία, η Ασφάλεια και η Αντίσταση στην Καταπίεση.»

Brewer, 2018, Ελλάδα 1453-1821, σ 308

"Si le peuple ne se lève pas tout est perdu"

Maximilien Robespierre

"Robespierre" by Akari Miyuki <http://akari Miyuki.deviantart.com>

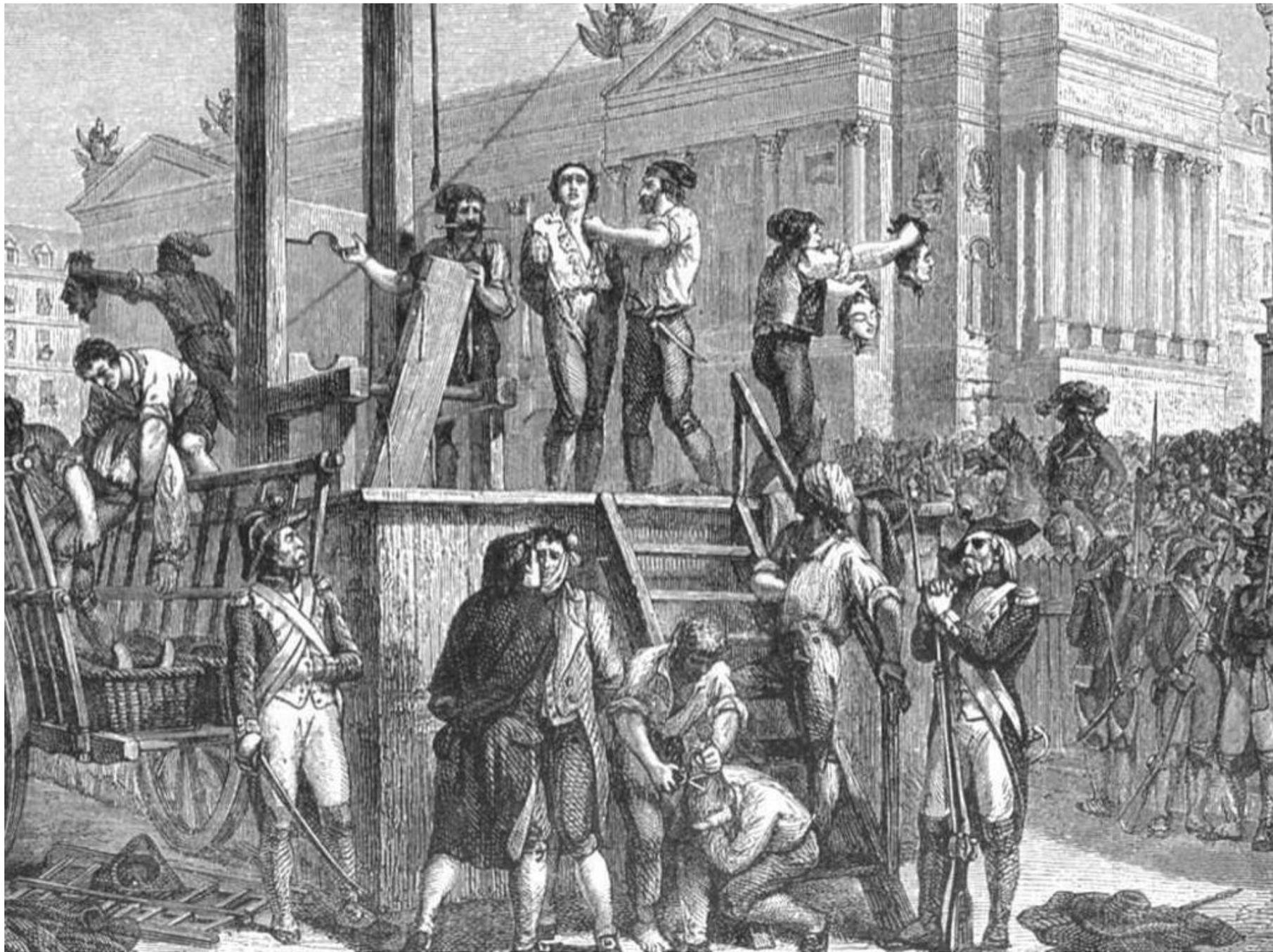
Η κατάληψη της Βαστίλης

Επιδράσεις

«Η Γαλλική Επανάσταση ήταν η κοινωνική επανάσταση που κατέργησε την απόλυτη μοναρχία στη Γαλλία γκρεμίζοντας το φεουδαρχικό σύστημα και τις αυθαιρεσίες των ευγενών. Το αντικατέστησε με τη **Δημοκρατία** και ώθησε σε αναδιοργάνωση ακόμη και την ίδια τη ρωμαιοκαθολική Εκκλησία.

Με το σύνθημά της "ελευθερία, ισότητα, αδελφοσύνη", η Γαλλική Επανάσταση ενέπνευσε τους λαούς όλης της Ευρώπης στο να παλέψουν ενάντια στην εκμετάλλευση και την απολυταρχική μοναρχία, αποτελώντας το έναυσμα για τον ξεσηκωμό στην Ισπανία, την Ιταλία και στην Ελλάδα.

Είναι αυτή που καθιέρωσε την **έμμεση και αντιπροσωπευτική δημοκρατία που ισχύει σε όλο το δυτικό κόσμο σήμερα και είναι αυτή επίσης που ως συνέχεια ή και αποτέλεσμα του Διαφωτισμού έβαλε τις βάσεις για να γεννηθεί ένας πιο δημοκρατικός κόσμος. Είναι τέλος αυτή που γέννησε μια νέα τάξη πέραν από τις τάξεις του κλήρου και των ευγενών που υπήρχαν προ αυτής, γέννησε και ενίσχυσε την πάντα αναγκαία για μία χώρα και μία δημοκρατία **αστική τάξη.**» διαθεσιμο στο**

La révolution française- Η Γαλλική Επανάσταση (1789 – 1799)

<https://tetradiogallikon.weebly.com/la-reacuterevolution-part-3.html>

Ναπολέον Βοναπάρτης

Ναπολέον Βοναπάρτης

- Καθιέρωσε τη Γαλλία σαν υπερδύναμη της ευρωπαϊκής ηπείρου
- 1799 ανακηρύχθηκε Πρωθύπατος της Γαλλικής Δημοκρατίας. Το πραξικόπημα ουσιαστικά τον κατέστησε τον ισχυρότερο άνδρα της Γαλλίας αλλά αυτό δεν ήταν αρκετό για τον Βοναπάρτη. Το 1804 με πρόσχημα τον συνεχιζόμενο πόλεμο κατά της Μεγάλης Βρετανίας και τον κίνδυνο των Γάλλων βασιλοφρόνων αυτοανακηρύχθηκε αυτοκράτορας της Γαλλίας.
- συνέτριψε τους στρατούς Γερμανών, Αυστριακών, Ρώσων και των συμμάχων τους
- Ηττήθηκε στο Βατερλώ το 1815 – Πέθανε το 1821

Συνέδριο της Βιέννης

«Το τέλος των Ναπολεόντειων πολέμων, όμως είχε ανάμεικτες συνέπειες για την Ελλάδα. Με τη συνθήκη της Βιέννης το 1815, η Βρετανία, η Ρωσία, η Αυστρία και η Πρωσία σχημάτισαν την Τετραπλή Συμμαχία. Τρία χρόνια αργότερα, προστέθηκε και η Γαλλία- η οποία δε θεωρούνταν πλέον απειλή- και η συμμαχία έγινε, βέβαια, Πενταπλή. Κύριος στόχος της συμμαχίας ήταν να διατηρήσουν την ειρήνη στην Ευρώπη, πράγμα που σήμαινε ότι οι ευρωπαϊκές δυνάμεις, ακόμα και αν έτρεφαν συμπάθεια προς τους Έλληνες, δεν ήταν διατεθειμένες να υποστηρίξουν την προσπάθειά τους να ανατρέψουν την υφιστάμενη τουρκική εξουσία.»

Brewer, 2018, Ελλάδα 1453-1821, σ 352

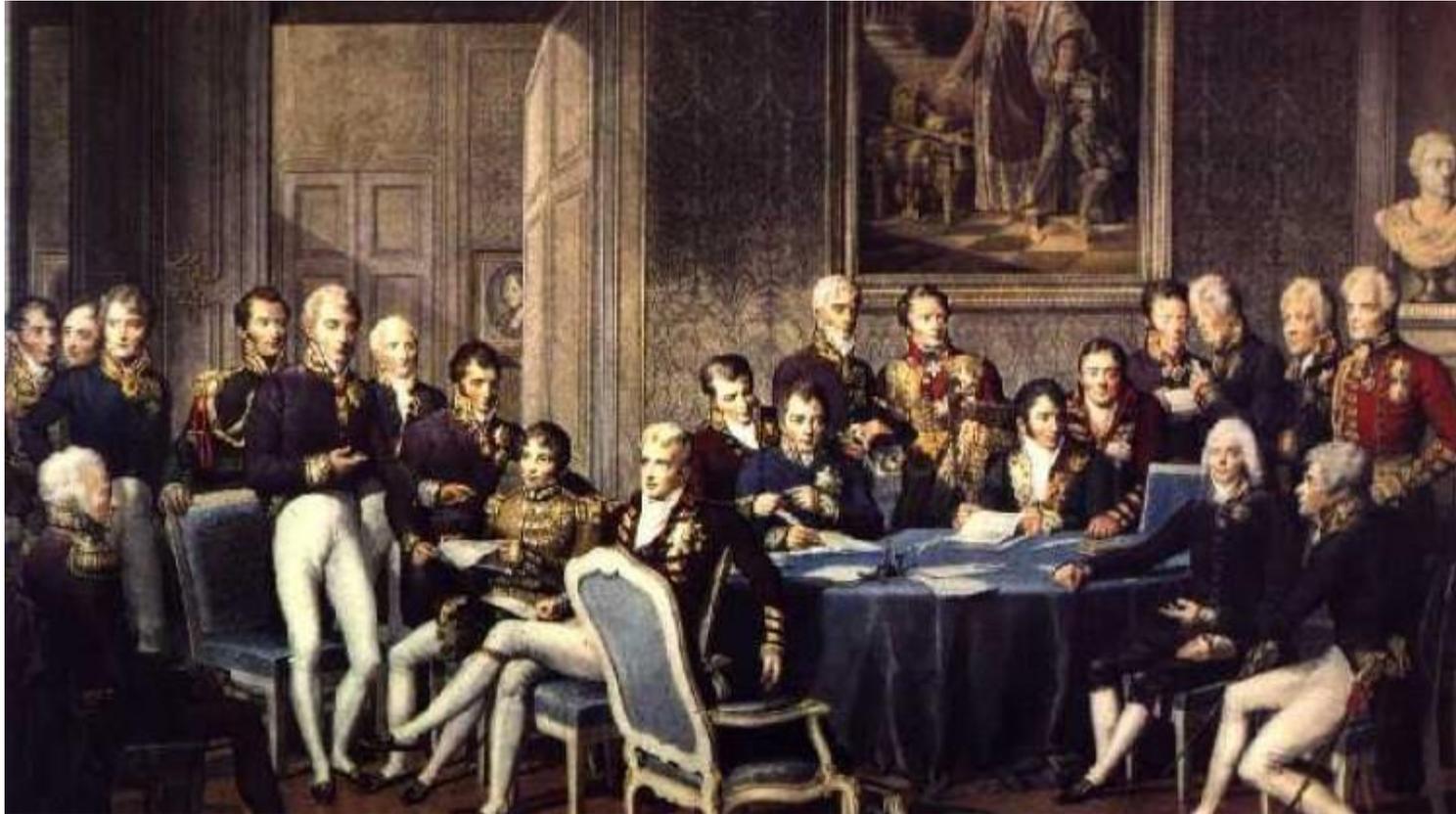
Το ευρύτερο Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο ιστορικό πλαίσιο (Συνέδριο Βιέννης και Παλινόρθωση).

- Συνέδριο της Βιέννης (Οκτώβριος 1814 - Ιούνιος 1815): καθορισμός συνόρων και παλινόρθωση των μοναρχικών/απολυταρχικών καθεστώτων
- Ίδρυση της Ιερής Συμμαχίας: επάνοδος στην αρχή της νομιμότητας
- Κινήματα φιλελευθερισμού και εθνικισμού: διεκδίκηση πολιτικής και εθνικής ανεξαρτησίας, ίδρυση νέων κρατών στην Ευρώπη
- Βιομηχανική επανάσταση: εργατική τάξη VS αστική τάξη, συνδικαλισμός και γυναικείο κίνημα
- Εποχή της νέας αποικιοκρατίας και του ιμπεριαλισμού

Το συνέδριο της Βιέννης (Οκτώβριος 1814 - Ιούνιος 1815)

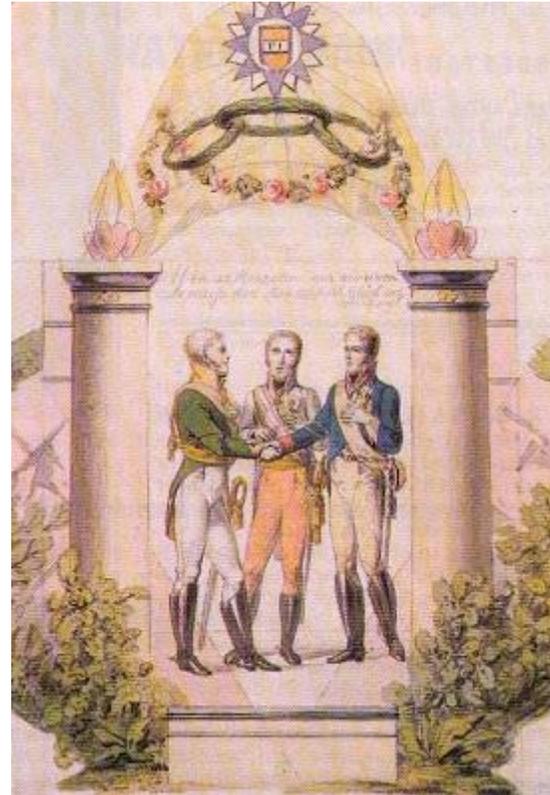
- Μέλη: Αυστρία, Ρωσία, Πρωσία, Βρετανία
- Σκοπός: παλινόρθωση του «παλαιού καθεστώτος», καθορισμός συνόρων
- Σημείο διαφωνίας: αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα
- Σημείο σύγκλισης: περιορισμός της Γαλλίας στα προπολεμικά της σύνορα, παλινόρθωση της απολυταρχίας
- Πρωταγωνιστές: Μέτερνιχ, κόμης Κάσρλι, Ταλεϋράνδος
- Επιχείρημα: οι πολυεθνικές αυτοκρατορίες της Ευρώπης διασφάλιζαν περισσότερο από τα εθνικά κράτη την ευρωπαϊκή ειρήνη
- Αποφάσεις: καθορισμός ευρωπαϊκών συνόρων, νέα συνθήκη ειρήνης με τη Γαλλία, παλινόρθωση του «παλαιού καθεστώτος», υιοθέτηση της αρχής της ισορροπίας δυνάμεων και της παρέμβασης (Ευρωπαϊκή Συμφωνία/Concert of Europe)

Jean-Baptiste Isabey, *Συνέδριο της Βιέννης*

Η ίδρυση της Ιερής Συμμαχίας (26/09/1815)

- Μέλη: Αυστρία, Ρωσία, Πρωσία
- Σκοπός: να αποτελέσει ανάχωμα εναντίον των φιλελεύθερων και εθνικών κινημάτων

παλινόρθωση του «παλαιού καθεστώτος»

- Ως «παλαιό καθεστώς» ορίζεται το καθεστώς της απόλυτης μοναρχίας που δέχτηκε καίριο πλήγμα από τη Γαλλική Επανάσταση (1789)
- Ως παλινόρθωση (restoration) ορίζεται η πολιτική της επαναφοράς της απόλυτης μοναρχίας που επικράτησε στα συνέδρια της Βιέννης και των Παρισίων (1815)

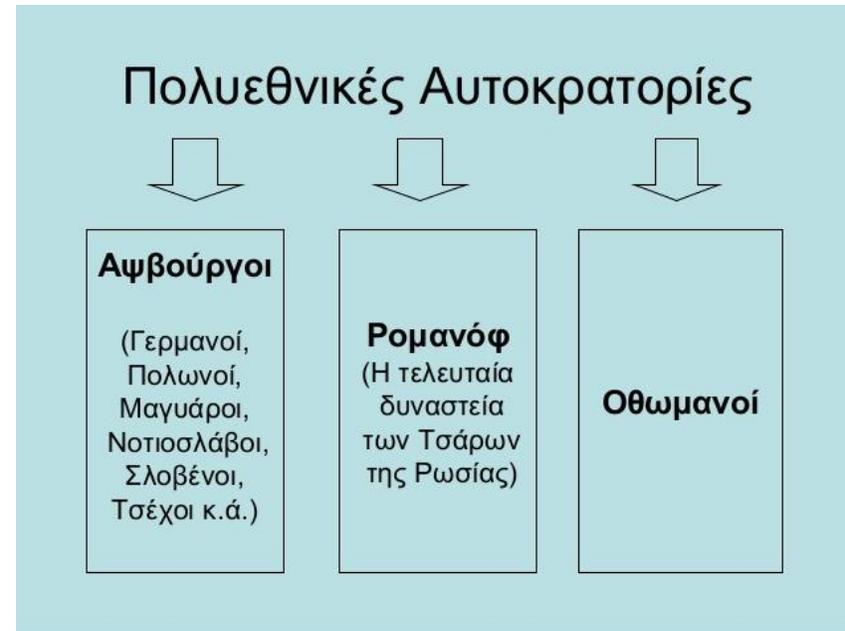
πρίγκιπας Μέτερνιχ

- Καγκελάριος της Αυστρίας, πρόεδρος του συνεδρίου της Βιέννης και κυρίαρχη προσωπικότητα του συνεδρίου. Ως ανυποχώρητος υποστηρικτής της απόλυτης μοναρχίας και των αρχών της νομιμότητας και σταθερότητας πολέμησε σθεναρά κάθε φιλελεύθερο και εθνικό κίνημα. Θεωρούσε τον εαυτό του πάνω απ' όλα Ευρωπαίο, αφοσιωμένο στην ιδέα της Ευρώπης.

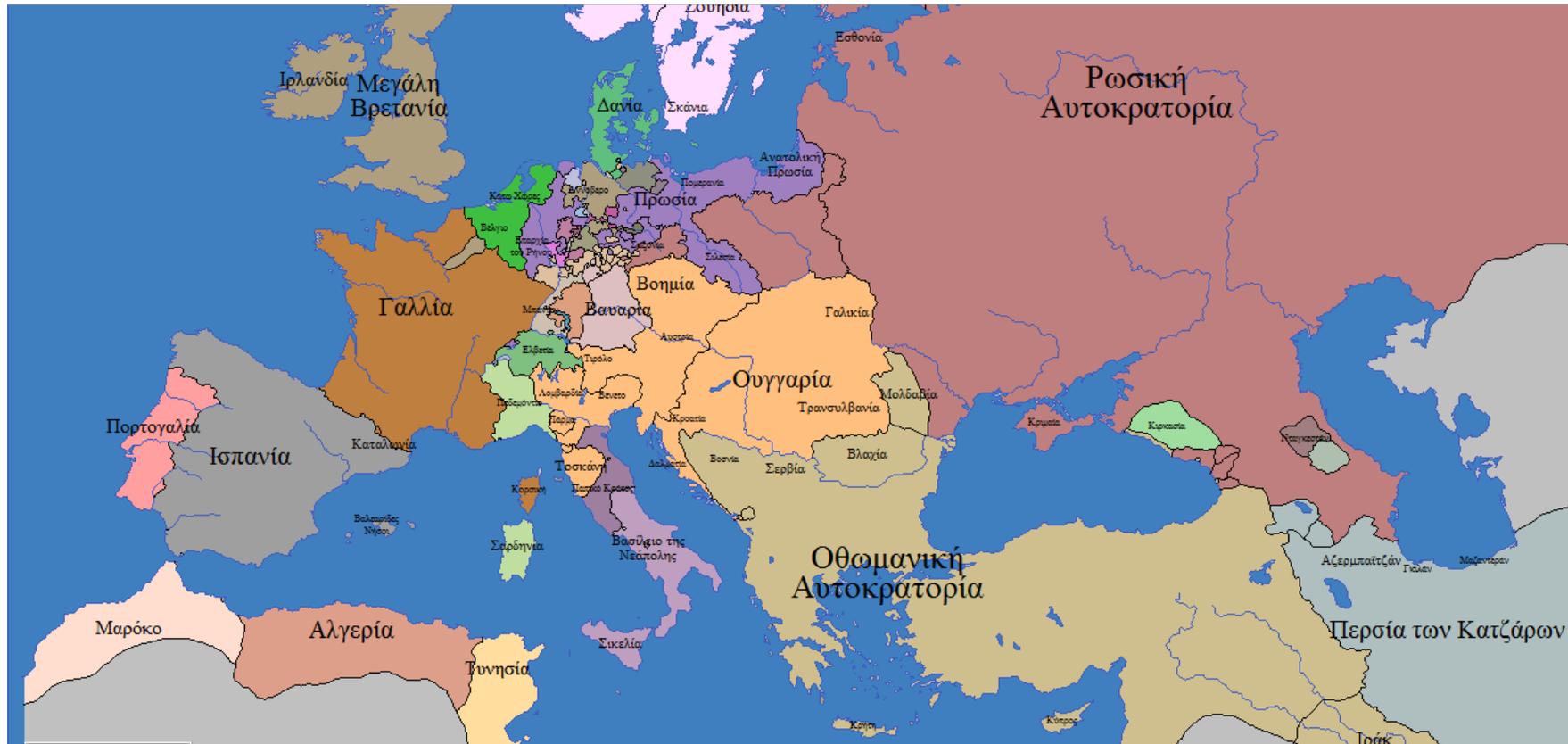

πολυεθνικές αυτοκρατορίες

- Αυτοκρατορίες χωρίς εθνική συνοχή, αποτελούμενες από πολλές επιμέρους εθνότητες (λ.χ., Αυστροουγγαρία, Οθωμανική Αυτοκρατορία).

τα σύνορα της Ευρώπης το 1815

Τα εθνικά και φιλελεύθερα κινήματα στην Ευρώπη

- Το ιστορικό πλαίσιο: Μπορεί οι ισχυροί της Ευρώπης να παλινόρθωσαν το «παλαιό καθεστώς» και να επανακαθόρισαν τα σύνορα που είχαν μεταβάλει οι Ναπολεόντειοι Πόλεμοι, όμως οι ιδέες της Γαλλικής Επανάστασης παραμένουν ζωντανές και πυροδοτούν πολιτικές εξελίξεις και εξεγέρσεις
- Βασικοί όροι: [Λαός και Έθνος](#), [Φιλελεύθερα και Εθνικά κινήματα](#)
- Αντιδράσεις απέναντι στη Ναπολεόντεια εξουσία: [Βρετανία](#), [Ισπανία](#), [Ιταλία](#), [Πολωνία](#), [Γερμανία](#)
- Τα κυριότερα κινήματα στην Ευρώπη κατά το πρώτο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα εναντίον της απολυταρχίας: Ισπανία (1820), Πορτογαλία (1820), Βασίλειο των Δύο Σικελιών (1820), Πεδεμόντιο (1821), Οθωμανική Αυτοκρατορία-Ελληνική επανάσταση (1821)

λαός και έθνος

- **Λαός:** Πολιτική κοινότητα που αποκτά πραγματική υπόσταση και έχει συγκεκριμένο ρόλο στο πλαίσιο ενός **Συντάγματος**
- **Έθνος:** Πολιτιστική κοινότητα, τα μέλη της οποίας συνδέονται με κοινή γλώσσα, θρησκεία, πολιτισμικές παραδόσεις, κουλτούρα κ.τ.λ.

φιλελεύθερα και εθνικά κινήματα

- **Φιλελεύθερα κινήματα:** Κινήματα που προωθούν συνταγματικούς και κοινοβουλευτικούς θεσμούς για την εξασφάλιση των πολιτικών δικαιωμάτων και ελευθεριών των πολιτών
- **Εθνικά κινήματα:** Κινήματα ανθρώπινων κοινοτήτων με κοινή γλώσσα ή/και θρήσκευμα, με διακριτές παραδόσεις και ιστορία, με αντίληψη κοινής ταυτότητας μεταξύ των μελών τους, τα οποία επιδίωκαν την ανεξαρτησία τους από την εξουσία άλλης διακριτής κοινότητας.

Ρομαντισμός VS Ορθολογισμός

- **Ρομαντισμός:** Καλλιτεχνικό και λογοτεχνικό κίνημα που εμφανίζεται στην Ευρώπη από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα ως αντίδραση στις αρχές του *Ρασιοναλισμού/Ορθολογισμού* (επιστημολογική μέθοδος που βασίζεται στις αρχές της ανθρώπινης λογικής). Ο Ρομαντισμός αναγνωρίζει το συναίσθημα ως πηγή έμπνευσης και προβάλλει θέματα που σχετίζονται με τη φύση, τον έρωτα, τον ηρωισμό, τη μεσαιωνική και τη λαϊκή παράδοση

